

Meddelande från Sällskapet Hallands Väderös Natur

Innehåll:

nr 74/2014

- Kallelse årsmöte lördagen den 13 juli 2014
- Ekonomi och styrelsens arbete
- Exkursionsreferat 2013-2014
- Notiser
- Program för sommaren 2014 till våren 2015

Meddelande från
Sällskapet Hallands Väderös Natur

nr 74/2014

Paulus Romare tog bilden
av sommarlivet på ön
under tidigt 1900-tal.

Innehåll

Kallelse årsmöte Söndagen den 13 juli 2014

Ekonomi och styrelsens arbete

Exkursionsreferat:

Skogvaktaregården andrum och vandrarhem

– årsmötesexkursion 6 juli 2013.

Kustklippor, stenar, strandängar och säl

– höstexkursion 21 september.

I spåren efter stormarna Simone och Sven

– julexkursion

Lätt vandring i vitsippskog och solbad

– påskexkursion

Notiser:

– Anna och Paulus Romares foto 1907-12

– Betesdjur

– Landskapsvård

– Skogvaktaregården

– Väderöklubben 100 år

– Jakt och viltvård

– Båttrafiken

Program för sommaren 2014 till våren 2015

Kallelse till årsmöte för medlemmar i Sällskapet Hallands Väderös natur

Årsmötet hålls i Sandhamn, Hallands Väderö den 13 juli 2014.

Vi samlas vid kaféet klockan 10.30.

Båt avgår från Torekov klockan 10.00.

Förslag till dagordning

- 1 Mötet förklaras öppnat.
- 2 Val av mötesordförande, protokollförare, och två justeringsmän för mötet.
- 3 Har årsmötet behörigen sammankallats.
- 4 Ärenden att ta upp under övriga frågor.
- 5 Styrelsens verksamhetsberättelse.
- 6 Sällskapets ekonomi.
- 7 Revisors berättelse.
- 8 Budget för nästa verksamhetsår.
- 9 Kan styrelsen beviljas ansvarsfrihet.
- 10 Val av tre ordinarie styrelsemedlemmar.
- 11 Val av 4 styrelsesuppleanter.
- 12 Eventuellt fyllnadval.
- 13 Val av två revisorer och suppleanter.
- 14 Val av valberedning.
- 15 Övriga ärenden, som årsmötet beslutar ta upp till behandling.

Årsmötesexkursion

Efter årsmötet följer årsmötesexkursion med samling vid kaféet klockan 12.30. Vi går sedan en kort promenad till lämplig plats utifrån dagens väder. Magnus Tenfält, sekreterare och jaktledare i Väderö jaktklubb, berättar om jakten på Ön med anledning av klubbens 100-årsjubileum. Dagens jaktklubb har sina rötter i den 1914 bildade Skånes Naturskyddsförenings Jaktklubb kallade ”Väderöklubben”. Båt avgår från Torekov klockan 12.00 för dem som ansluter efter årsmötet.

Jan Lannér, ordförande

Styrelsens sammansättning verksamhetsåret 2013-2014

Vid årsmötet 2013 omvaldes på två år ordförande Jan Lannér och de ordinarie styrelsemedlemmarna Lena Svedin, Ricard Jirle, Lina Andreasson och Karin Falkmer. Vid årsmötet omvaldes även på två år följande tre suppleanter, Ingela Isaksson, Pia Romare och Henrik Jorlén. Till revisorer omvaldes på ett år Ingrid Oscarsson och Anders Strandberg samt Åke Gustavsson som suppleant. Lena Orrling ersattes av Jarl Toremalm som suppleant. Till valberedningen omvaldes av Anders Ploman (sammankallande) och Lena Göransson.

I samband med årsmötet hölls ett konstituerande styrelsemöte vilket gav styrelsen följande utseende:

Ordinarie ledamöter:

- valda till årsmötet 2015

Jan Lannér, ordf. 046 13 32 58, 070 218 89 29 - jan.lanner@skogsstyrelsen.se

Lena Svedin, sekreterare 0435 132 67; 070 740 56 71 - lena.svedin@shvn.se

Ricard Jirle, kassör 0431 36 64 55 - ricard.jirle@shvn.se

Lina Andreasson, redaktör 070 779 0746

Karin Falkmer 0431 36 64 91

Vid ändring av
postadress kontakta
kassören.

- valda till årsmötet 2014

Per Ekström 046 - 25 20 65

Johan Krook, projektledare för bokprojektet 0431/ 36 24 20

Örjan Fritz 035/ 600 20

Suppleanter

- valda till årsmötet 2015

Ingela Isaksson 031/ 28 17 60

Pia Romare 046/ 20 22 24

Henrik Jorlén 0431/ 36 36 6

- valda till årsmötet 2014

Magnus Andrell 0431/ 36 46 16

Mikael Haraldsson 0430/ 263 96

Jonas Paulsson 0431/ 44 10 62

Björn Vallin 0431/ 127 10

www.shvn.se

Styrelsemedlem eller revisor som inte önskar bli omvald: meddela ordföranden senast den 1 mars.

Om verksamhetsåret 2013-14

Årets verksamheter har som sedvanligt bestått av planering och genomförande av exkursioner och program för nästföljande år. Något rekordantal för deltagande vid exkursionerna har det inte varit. Vid de fyra genomförda vandringarna deltog ungefär 35 vid årsmötet, 15 på hösten, 30 annandag jul samt 50 i påskas. Utveckling har varit stadigt stigande de sista 10 åren vilket är glädjande. Styrelsen har sammanträtt en gång under hösten 2013 för att lägga upp verksamheten och kommer att ha ett sammanträde innan årsmötet. Styrelsens guideboksarbetsgrupp har under året arbetat vidare med text kompletteringar, korrektur och leta bilder. Arbetsgruppen har i stort sett träffats en gång i månaden under hösten men sedan har det professionella engagemanget fått gå före det ideella. Sammankallande för arbetsgruppen är Johan Krook. Text i årets meddelande av Jan Lannér om inget annat anges.

Ordförande Jan Lannér Dalby den 6 juni 2014

Örjan Fritz – ny medlem i styrelsen

Örjan har sedan 1988 vistats regelbundet på Hallands Väderö och är naturvårdsbiolog, ekolog och artspecialist. Mångkunnig men med expertkompetens när det gäller ädellövskogar, fåglar och lavar. Har en långvarig erfarenhet av länsstyrelsearbete med miljöövervakning och säkerställande av natur. Disputerade 2009 vid SLU på bokskogslevande lavar och mossor. Efter disputationen knuten till Naturcentrum AB som bland annat arbetar med naturvärdesinventeringar, miljöövervakning och naturinformation.

Medlemsutvecklingen

Under 2013 tillkom 4 medlemmar och föreningen har nu 210 betalande medlemmar. Detta är 13 färre än för ett år sedan. Utifrån detta är det dags för åtgärder för att stabilisera antalet och på sikt öka antalet medlemmar. Det totala medlemsantalet uppgår till nu till 266 varav 56 är ständiga medlemmar. Medlemsavgiften är 100 kr per betalande medlem, familjemedlem betalar också 100 kr. Insättning sker till Plusgiro 3 86 63-1, Vänligen ange fullständigt namn, adress och eventuell e-postadress även vid inbetalning via Internetbank.

Ricard Jirle/ Kassör

Årsmötesexkursion den 6 juli

Skogvaktaregårdens andrum och vandrarhem

Denna strålande sommardag samlades närmare 40 personer utanför skogvaktarbostaden i Kappelhamn för dagens exkursion/föreläsning. Vi välkomnades av arkitektparet Marianne Dahlbäck och Göran Månsson, som tillsammans med representanter från kyrkan berättade om den planerade renoveringen och ombyggnaden. av Lena Svedin

Arkitekterna berättade om sin vision, om hur de tagit fasta på hur väl huset smälter in i landskapet och hur viktigt de anser det vara att de nya husen också gör det. Skogvaktargården har ändrats under årens lopp ska få fortsätta att berätta sin historia. Därför skall gården bevaras till så stor del som möjligt. Att återskapa någon viss tidsålder är väldigt svårt när ett hus som detta består av många delar som ändrats under dess livslängd.

Kyrkans önskemål är att omvandla skogvaktarbostaden till en lägergård och vandrarhem med ett heligt rum, kapell. Man vill kunna ta emot 20 konfirmander och byggnaden ska kunna användas vår, sommar och höst.

Arkitekterna insåg snabbt att det inte går att få plats med 20 praktiska, lättstädade sovplatser i de befintliga byggnaderna. Därför tänker man bygga två sovhus bakom gården, vars placering styrs av att de inte ska synas utifrån Kappelhamnsslätten och av hur befintliga stenhällar gör det möjligt att bygga – inga sprängningar kommer att ske. För att de nya byggnaderna på tomten inte ska ge intrycket av att vara helt nybyggda kommer de att få olika utseende, ett av sovhusen får putsad fasad och tak av korrugerade fibercementskivor. Det andra får en träfasad och papptak. Sovhusen kommer att innehålla fem + två rum med vardera fyra sängar, vilket ger 28 bäddar. Rummen med våningssängar blir välutnyttjade, och utan överflödiga detaljer.

Förutom sovhusen kommer det att behövas ett teknikhus, som placeras vid

Marianne Dahlbäck och Göran Månsson presenterar sina tankar kring placeringar av komplement byggnaderna, sov- och teknikhus, i relation till det omgivande landskapet. Foto Lena Svedin.

sidan om det gamla stallet. Även denna placering är noga genomtänkt för att inte skapa oro i landskapsbilden. Norrifrån blir den en inramande del av gården och österifrån syns enbart en smal gavel. Byggnaden kommer att ha solceller på takets sydsida och dessutom har man för avsikt att säkra elförsörjningen med ett litet vindkraftverk, en dieselgenerator samt batteriuppsättning. En vedpanna kopplas till vattenradiatorer för uppvärmning.

Inne i bostadshuset visades skisser upp och arkitekterna berättade om hur kök, matplats, samlingsal och personalutrymmen kommer att placeras. Golven i den sydligaste delen var utrivna och Marianne visade som kuriosita flera vackra gamla tapetlager som man funnit och tagit vara på. Åter igen poängterades att man inte river ut mer än vad som är nödvändigt, dels för att bevara det som går att bevara, men även för att ekonomin inte tillåter några utsvävningar.

John Henrysson berättade om alla skogvaktarna som bott i huset, från Lave Nilsson som blev den förste skogvaktaren 1858 och flyttade in i den nybyggda

Skogvaktaregården, enligt text på baksidan av fotografiet föreställer det ”Kronoskogvaktare (Obs! ej skogvaktare) E. Mårtenssons bostad, Hallands Väderö, Maj 1915. (Mårtensson och Doris utanför huset)” Texten har en signatur men ordföranden har inte lyckats tyda den.

skogvaktarbostaden 1860 till den siste skogvaktaren Wiking Lundström, som var skogvaktare 1949-1959. Via kyrkans hemsida om Hallands Väderö kan man läsa mer om skogvaktargården och dess människor. John Henrysson har sammanställt ett trevligt dokument med många bilder på:

www.hallandsvadero.se

Logen, som låg i den norra delen av bostadslängan, kommer att göras om till ett kapell. De stora förändringarna som planeras är ett gavelfönster mot norr och ytterligare ljusinsläpp från väster. Golvet beläggs med tegel och i den södra entrédelen plankor. Enkla bänkar byggs upp utmed långsidorna. Rummet kommer inte att bli isolerat, men skall vara tätt nog att hålla ute vind och smådjur.

I stallet, byggt 1900, kommer det att skapas biutrymmen och en samlingsal. I första hand kommer ombyggnaden att ske med befintlig personal, men någon tidsplan fick vi inte redogjort för. Det behövs pengar till bygget och därför kunde inga besked lämnas.

Först och främst kommer man att iordningställa befintlig bostadslänga med kök och samlingsutrymmen samt kapellet. Därefter byggs teknikhuset och slutligen sovhusen.

Frågan om huruvida det kommer göras några arkeologiska utgrävningar i samband med byggnationen blev inte riktigt besvarad. Endast begränsade grävarbeten kommer att genomföras, men rimligtvis borde det åtminstone finnas någon som övervakar de grävningar som trots allt görs.

Vi tackade för en mycket intressant förevisning och presentation som gav lugnande svar på många frågor och vi väntar redan på besked om när vi kan förhands boka övernattningar i vandrarhemmet.

Ungefär samtidigt som skogvaktartjänsten drogs in hade ett annat behov uppstått med anledning av den ökande turismen. För att hantera det sanitära, såsom tömning av toaletter och sopor, inrättades en ny tjänst, en tillsyningsman. Den kan i viss mån ses som en fortsättning på skogvaktartjänsten, stigarna i skogen skall hållas fria från nedfallna träd, betesdjuren skall ha tillsyn osv. En kuriositet i sammanhanget är att när man 1850 beslutade om en ändring av skogsbruket på ön användes titeln tillsyningsman. På senare år har tjänsten omorganiserats och ingen tillsynsman bor längre på ön. Öns förvaltare och anställda av kyrkan hjälps åt med arbete och tillsyn på ön.

Samtliga skogvaktare

1858-1866. Lave Nilsson
1867-1872. Peter Gustav Nilsson
1872-1887. Jöns Peter Nilsson
1888-1891. Johan Fredrik Kallenberg
1991-1896. Albert Ekman
1897-1903. Sven Olof Andersson Malmros
1904-1922. Emanuel Mårtensson
1923-1926. O. M. Hagberg
1926-1934. Nils Stefansson
1934-1949. George Wargren
1949-1959. Wiking Lundström

Samtliga tillsyningsmän

1958-1960. Henry Johansson
1961-1976. Bertil Svensson
och Erolld Kjellberg
1976-1977. Hasse Gudmundsson
1978-1983. Jan-Erik Röjer
1984-1992. Folke Nilsson
1993-1995. Jonas Paulsson
1996- Mikael Haraldsson

Höstexkursion den 21 september

Från Grönskären

-Kustklippor, stenar, strandängar och säl

Hösten vandring hade till mål att utforska en bit kust som man sällan besöker. Vid vandring från fyren och söderut tar man sig sällan tid att gå utom stranden mellan Getaryggen och Ulagapsviken. Foto Ylva Lannér

Höstens exkursion sträckte sig från Sandhamn över Stora Gröningen till Grönskärslätten. Därifrån tog vi oss längs kusten ner till Ulagapsviken där medhavd matsäck intogs i lä av klipporna. Därefter gjordes ett besök vid Skogvaktaren för att se hur arbetet fortlöpt sedan sommaren innan vi vände åter mot Sandhamn. Växlande molnighet och en svalkande vind mötte de cirka femton personer som anträdde dagens vandring. Så mycket säl kunde vi inte se i det starka motljuset.

Med sina gammalrosa frukter och bladverk som började skifta i rött lyste benveden upp ibland enbuskarna på vår väg till Grönskärslätten. Lite senare öppnar sig frukterna och får en spektakulär färgkombination i rosa och orange. Av de klena grenarna tillverkade man förr ritkol och de mer trädformade buskarna kunde man få ut ämnen till gevärskolvar. Som hörs på namnet är virket nästan vitt och benhårt. De finns de som hävdar att trädformig benved varit vanligare förr men dess popularitet hos vapenmakare har medfört en selektion där endast de buskformiga typerna finns kvar.

Det stora beståndet med strandmalört (*Artemisia maritima*) kontrasterar med sin grå-gröna färg påtagligt mot den välbetade strandängens knalligt gröna ton. Att få se ett av öns största bestånd med strandmalörten var ett av målen med dagen. En annan förekomst på ön finns på Tjuveltskär. Om strandmalörten skiljer sig som spritkrydda från den vanliga malörten låter jag vara osagt och är här en akademisk fråga då man inte får plocka växter på ön. Andra kryddväxter ur malörtssläkten *Artemisia* är åbrodd (*A. abrotanum*) och dragon (*A. dracunculus*). Traditionen att göra sin egen malörtkryddade sprit, besk, lever i allra högsta grad. I varje fall om man ser till antalet skyltar med ”Beskakung” alternativt ”Beskadrottning” som man påträffar på höstkanten.

En av deltagarna på vandringen visar stolt upp sitt strandfynd, en dansk vakare.

I skogvaktaregården pågick arbetet med att förvandla den gamla logen till ett kapell. Här inspekteras det nygjutna altaret. På golvet är sättsanden på plats och man har prov lagt ut tegelstenen från Köpingsbro. Murarna har fogats om och gavelspetsen tagits ner för att ersättas med fönsterglas.

Julexkursion - annandagen 2013

I spåren efter stormarna Simone och Sven

Efter över 500 dagar utan stormvindar i Sydsverige slog stormen till under hösten 2013 och inte bara en gång utan två gånger. Första stormen döptes till Simone och slog till den 28 oktober. Hallands Väderö satte då svenskt vindrekord för högsta byvindhastighet under oktober månad utanför fjällen med 42 meter per sekund. Gränsen till orkan går vid 33 m/s.

Nästa storm på Hallands Väderö var Sven den 4 och 5 december som också den kom upp i orkanvindar i byarna. Det var höga vindstyrkor båda gångerna men där slutar likheterna. Simone gick från 10 meter i sekund i byarna till orkanstyrka i byarna på ett par minuter men blåste förbi på två timmar. Sven däremot började med storm vid lunchtid den fjärde december med byar uppemot 30 meter per sekund. Fortfarande ett dygn senare blåste det lika mycket efter att vinden kulminerat vid åtta tiden på kvällen den fjärde. Då rapporterade också alla kuststationer längs västkusten vind med stormstyrka. Den långvariga hårda vinden medförde också höga vattenstånd längs kusten med 2 meter över normal havsnivå.

Årets julexkursion genomfördes återigen i vackert vårväder. Mycket tack vare det milda vädret och svaga vindarna hade många slutet upp för att vandra på ön. Så många att en del fick vänta i Torekov på att Nanny varit ute på ön och vänt med en omgång öaresenärer. En ovanligt lång och mild höst hade bäddat för de vårliga temperaturerna. Skogen på väderön drabbades hårt av höstens stormar och många av de gamla bokarna och ekarna hade brutits eller vält med roten. Även den på 1870-talet planterade tallen drabbades och i Gårdslätten kommer den planterade boken gynnas av det ökade ljusinsläppet.

Det höga vattenståndet under decemberstormen har också skapat en bred sandstrand i Lilla Sandhamn och Sandviken.

Dagens vandring tog oss genom Söndreskog som till stora delar ändrat karaktär genom det stora antalet stormfällda träden. Vi gick sedan vidare med ett stopp vid Kungseken ut till Kappelhamn där fika intogs under en blek vintersol. Vandringen gick sedan vidare till västsidan via Ulagpaskärret till Getaryggen. Den fina klapperstensstranden beundrades medan en av deltagarna passade på att vinterbada. Sällskapet tvärade sedan över till Ravnahult där ordföranden tackade för det visade intresset och avslutade denna annandags vandring.

Hedbokskogen med stormfällda träd i Söndreskog. Foto Göran Lannér

Troedshallen i motljus annandag jul 2014, foto Jens Lannér

Till höger: På vår väg längs västsidan kommer man upp på en markant, men namnlös, klipp höjd mellan Grönskärslätten och Getaryggen. Det är alltid intressant vilka terrängformationer som blir namngivna och vilka som är anonyma. Vårt behov av namn hänger sannolikt ihop med vår användning av landskapet och behov att precisera en plats. Typiskt för ön är att det är kustnära platser som får namn som sedan relateras till när man ska definiera en plats längre in. Exempel på detta är Nybroklinten vid Nybron och de flesta av alkärren såsom Tänga, Kappel, Kille, Pärl, Getarygg och Ulagpskärret. De senast tillkomna namnen har bland annat tillkommit som en följd av de röjningar som gjorts såsom Egerströmsdamm norr om Lilla Sandhamn. Foto Göran Lannér

Även liggande linden har skadats men kommer med all säkerhet leva vidare om än i något ändrad skepnad. Det finns bland annat en lind i Sandhamn som klövs i två delar för över hundra år sedan vars båda delar lever kvar i högsta välförmåga. Foto Lena Svedin

Eken med den grova stammen till vänster i bilden var ett av de träd som stormfällades i Ravnahult. Foto är cirka 100 år och redan då hade eken en minimal krona. I bakgrunden syns största eken. Lägg märke till hur öppet området var då.

Till vänster: En stormfälld ek la sig tvärs över stigen i Ulagpskärret och kapades. Anmärkningsvärt att den är helt utan början till röta. Möjligen kunde den ha överlevt med den rotkontakt som fanns i rotvältan. foto Lena Svedin.

Påskexkursion 2014

Vitsippsskogen

- lätt vandring med sol och bad.

Precis som utlovat i programmet 2013 blev påskexkursion den 20 april en solig dag efter en tidig vår med mycket värme. En fullastad Sund förde oss ut till ön.

Väl i land samlades vi till slut cirka 50 personer på gräsmarken ovanför bryggan. Med många nya ansikten blev delar av promenaden en presentation av ön. Vad som är unikt och speciellt utifrån både ett biologiskt och kulturhistoriskt perspektiv. Årets vandring gick genom Söndreskog till Kohallen där vi stannade och intog vår medhavda matsäck. Därefter gick via Hälledammen till Kappelhamn. I Kappelhamn stannade vi till en kort stund och plockade små plastflisor i betesmarken från ett före detta plasttak nedanför skogvaktaren innan vi återvände till Sandhamn.

Grinden i stengärdesgården som skiljer det betesfredade Söndreskog från ön norra betade del blev det första stoppet på vår vandring. Ordföranden Jan

Lannér reflekterad över att denna stengärdesgård från 1850-talet utgör en konkret minnesbärare av ett skeende som fortfarande präglar Hallands Väderös landskap. Då delades ön upp i betesmark och den från djuren fredade marken i Sönd-

Foto Lena Svedin

reskog. Betesmarken skulle även fortsättningsvis användas för betesmark för Torekovs behov. Men lika viktigt för kyrkan var den inkomst man fick från utomsöcknes betesdjur. Det var en ökad inkomst från ön som då också låg bakom inhägnaden av Söndreskog för skogsbruk. Här har under ett flertal år röjts för att Oadammen skulle återfå sin tidigare öppna prägel. Nu kan man med ögat följa stengärdet från Sandviken tills den söder om Oakärret viker av mot sydost. På platsen för dagens första stopp står en relativt ung hagmarksek som redan är på väg att bli ett landmärke vid grinden.

Foto Ylva Lannér

Hedbokskogen

I Söndreskog gjordes en presentation av ett Väderöns påtagligaste gröna kulturarv. Här är det händelserna under krigen mellan Danmark och Sverige som manifesterade sig i en ny generation bokskog på ön. Dagens äldre bokbestånd i Söndreskog förnygrades under perioden 1670 till 1720. Den grova boken till vänster om ordföranden är i stort sett lika gammal som den betydligt

smalare boken som syns bakom ordföranden. De två bokarna åldersbestämdes 1999 med tillväxtborr. De är båda från 1670-talet men med olika levnadsöden. Den grova bokens äldsta årsring i den uttagna borrhjärnan var från 1677 och märengens ålder bedömdes till 1675. Boken har en knäck i tillväxten 1786 och hade två svaga tillväxtökningar på 1820-talet och efter 1957, men annars har den vuxit med jämn fart. Den betydligt klenare bokens äldsta årsring var från 1684 men märengens ålder bedömdes vara från 1670. Långsam tillväxt till 1697 då den ökar i tillväxten och reagerar med påtagligt bredare årsringar men 1707 verkar den blivit utsatt för någon skada, trots detta relativt snabb till 1760. En ny tillväxtperiod börjar tydligt 1892 och fortsätter in på 1930-talet. Den senaste tillväxtökningen sker 1950.

Perioder med ökad tillväxt motsvaras av att trädet fått bättre tillgång till vatten, ljus och näring och är en effekt av att träd i dess omgivning försvunnit genom avverkning eller vindfålle. Här indikerar årsringarna att avverkningsgjord vid slutet av 1600-talet och i slutet av 1800-talet samt på 1950-talet. Detta stämmer också med historiska källor.

Mosskuddar på litorinavallen i gränsen mot Gårdsslätten. Ett omtyckt fotomotiv redan för över hundra år sedan då ett av Wilhelm von Gegerfels foto har fångat platsen på 1890-talet. Vitsippor i Söndreskog. Foto Ylva Lannér

Ett mål för dagens vandring var att komma till Kohallen. Kohallen ses här från nordväst på ett foto sannolikt tagen av Albert Ekman under förra seklets första decennium. Namnet på udden kommer sig troligen av att man här har satt i land den boskap som gick på bete under sommarhalvåret. Detta är från Torekov den kortaste vägen till Ön med bra möjlighet att gå i land. Den låga klippan till vänster i fotot avslutar Kohallen i nordost och utgör en naturlig brygga med djup sandbotten hela vägen in till klippan. Skulle den vara olämplig på grund av vinden kan man landa på uddens sandstrand i sydost. Något som fortfarande är mycket populärt. Så populärt att vackra sommar dagar kan vara svårt att komma i vattnet med alla besökande båtar. Den plana gräsmarken till höger om knallen användes en gång i tiden som slåttermark av skogvaktaren. Den var då ett halvt hektar innan delar planterades för drygt hundra år sedan med bergtall och björk. Bakgrunden som slåttermark är en av anledningarna till att man fortsatt hålla röja den öppna marken. Även färbete har prövats. Foto sannolikt Albert Ekman

Notiser

Boktips

Om du bara visste av Caroline Säfstrand är en nyutkommen skönlitterär bok som huvudsakligen utspelar sig på Hallands Väderö. Mycket läsvärd. När Elin en dag hittar en förlovningsring i pojkvännen Zachs ficka får hon panik. Hon packar en väska och beger sig hals över huvud till Hallands Väderö en plats som hon svurit på att aldrig återvända till. Här får hon dela fyrvaktarbostad med Anja, en äldre dam som kommit till ön för att måla. Båda plågas av smärtsamma minnen från det förflutna och släpper inte gärna någon inpå livet, men efter en regnig kväll i en kohage rämnar några av de murar de ägnat så lång tid

åt att bygga upp. Sommaren på ön förändrar allt. Omgivna av öns dramatiska naturlandskap utvecklar de två kvinnorna en djup vänskap, och tryggheten de känner i varandras sällskap ger dem modet att glänta på de inre dörrar som så länge varit låsta. Plötsligt blir den enas frågor den andras svar ...

”Om du bara visste” är en vacker och fångslande roman om två kvinnor som möts över generationsgränserna och deras kamp för att ta makten över sina öden. /Lena Svedin

Wasa räddas

Den gamla fiskebåten Wasa som legat i Torekovs hamn sedan 1947 har våren 2014 blivit borttransporterad. Många av Sällskapetets medlemmar har åkt ut till ön med just Wasa som gick i trafik ända fram till 1988. Det var också med Wasa traditionen med julutflykterna på annandagen började på 1970-talet. Båten har de senaste åren flera gången sjunkit i hamnen, men också räddats av sin ägare, Harald Kjellberg. I vintras stod Wasa uppställd på piren för renovering samtidigt som stormen Sven drog in. Hamnen svämades över vilket resulterade i att Wasa välte och fick skrovet krossat. I mars månad skrev NST att båten höll på att plockas ner bit för bit och skulle hamna

på återvinningsstationen i Svenstad. I maj kom en ny artikel med ett glädjande besked. Båten har skänkts och transporterats till ett båtbyggeri i Nyhamns-
läge, där bröderna Martin och Mathias Ravanis skall renovera henne. Mathias berättade för NST att ”Enligt skeppslistan är det Sveriges äldsta seglande
fiskebåt, byggd på Råå 1905. Den är helt unik.” Bröderna har nu flera års
arbete framför sig för att återställa
henne till sin forna glans. /HD/
Lena Svedin

Figur 18. Wasa efter att Sven har vält
henne över ända. I Sydsvenskans årsbok
från 1973 finns en artikel som beskriver
Wasas olika öden. Foto Lena Svedin

Anna och Paulus Romares foto från ön 1907-1908

Nu finns Paulus Romares foto att se via Kulturens hemsida. Paulus hyrde
först Solbacken av Hallberg och sedan vad då kallades Stenhuggarehu-
set vilket idag är Väderömuseum. Ett urval av Paulus foto finns bland annat
reproducerade i Paulus artikel från ön i Sveriges Natur 1912. Paulus glasplå-
tar hade bevarats inom familjen
och med hjälp av bland annat
Nordiska Museet gjordes 1996
ett antal kopior. Nu är hela
hans samling donerad till Kul-
turen i Lund av Paulus barn-
barn. Glasplåtarna har skannats
och finns tillgängliga att se på
<http://carl.kulturen.com>

Sök på Romare och bilder så kan ni ta del av det inskannade materialet. Säll-
skapet kommer att hjälpa till med att beskriva vad motiven avbildar. Sällskapet
har genom sin medverkan också tillgång till de skannade bilderna. Från ön
mycket vanliga semesterbilder men också rena naturfotografier av landskap
och fågellivet.

Betesdjur

H allands Väderö betades under 2013 av 43 stycken nötboskap. De släpptes ut i början av maj och togs hem den 11 oktober. Fåren, det vill säga tackorna, och hästarna togs hem i början av december. Den 5 maj släpptes 105 tackor ut på betet men antalet lamm var mindre än vanligt, 130 stycken istället för 200. Även under 2013, som under 2012, gick bara två hästar på bete. Efter en kylig och torr vår blev vädret bra både för bad och för bete. Även hösten blev bra med mildt väder långt in i december då fåren slutligen togs hem. Höst månaderna september och oktober hade låga nederbörds-mängder och högre medeltemperatur än normalt. Även december var mycket mild medeltemperatur över 5 grader.

Landskapsvård

S kötselinsatser görs sedan flera år med en vecka i september då man har hjälp av Lunds stifts personal och dels med egen personal under vinterhalvåret. Under hösten 2013 och våren 2014 har det mest varit punktinsatser i östra Ravnahult, Tångaecket och Tångakärret. Men det arbete som dominerat i vinter var att röja fram stigar och åtgärda farliga träd. Det var stormen Simone och Svens framfart vilka var och en var extrem på sitt sätt och satte det stora spår i skogen med bland annat vindfallen över stigarna.

Nytt Life projekt

E tt nytt life projekt som berör buskrika marker i 18 stycken Natura2000 områden i Skåne godkändes den siste april (LIFE13 NAT/SE/000105). Enligt den svenska sammanfattningen är projektets huvudsakliga syfte är att återställa flera livsmiljötyper i delvis naturliga gräsmarker till en gynnsam bevarandestatus och skapa optimala förhållanden för berörda arter. Projektet ska dessutom öka livsmiljö kvaliteten och förbättra bevarandestatusen för bland annat läderbaggen, ekoxen, törnskatan och hasselmusen. Den totala finansieringen är 3 206 781 varav EU bidrar med 1 603 390.

Ny kontaktperson

Kent Ljungberg vid länsstyrelsen i Skåne går nu i pension efter att sedan länge varit deras kontaktperson för skötseln av Hallands Väderö. I hans ställe går nu Karl-Johan Pålsson in. Karl-Johan har tidigare arbetat på Skogsstyrelsen och har bland annat en examen och en licentiat i Naturvårdsbiologi vid SLU.

Skogvaktaregården - vandrarhem 2016?

Skogsvaktaregården har långsamt börjat överföras till sin nya roll att vara en tillgång till Torekovs församling och besökande allmänhet. Målet är att steg för steg utveckla Skogvaktaregården till att fungera för andrum- och konfirmandläger samt vandrarhem. I första hand i ordningsställs mangårdsbyggnaden. I befintlig bostadsdel bibehålls rumsindelningen medan det som var loge blir ett kapell/samlingsrum.

Arbetet fortskrider på Skogvaktaregården både med kyrkans egen personal och med inhyrda entreprenörer. Harmarks bygg har anlåtats för en del av projektet. Kyrkvaktmästarna arbetar med sina delar. Arkitekterna är ofta på ön tillsammans med församlingens företrädare för att diskutera hur arbetet fortlöper och lösa frågor kring utformning och teknik.

Kapellet

Kapellet har sedan årsmötesexkursionen bland annat fått nya fönster; gavelspetsen mot norr amt ett stort fönsterparti mot väster och golvet är belagt med tegel. Kapellet kan redan nu användas, och den formella invigningen blir någon gång i slutet av sommaren.

Figur 19. Arkitekterna Göran Månsson och Marianne Dahlbäck diskuterar altarets utformning med smeden Max Hockum under överinseende av representanter för kyrkan, Magnus Andrell och Cecilia Billqvist.

Sovhusen

Reningsbädd och en s.k. Baga-tank är på plats. Ledningar för vatten och tomrör för elkablar är nergrävda. Harmarks Bygg anlägger bottenplattor till de två sovhusen och teknikhuset. De ska vara klara till semestern. Transporterna från Sandhamn till Kappelhamn är en flaskhals, men arbetet rullar på bra ändå och alla är entusiastiska. I höst ska man bygga upp sovhusens och teknikhusets fasader och tak. Till sommaren 2015 ska de i bästa fall vara inredda och användbara.

Boningshuset och stallet

Vaktmästarna ska lägga nytt betonggolv i gamla byggnaden. De gamla brädgolven togs ut förra sommaren. Köket för konfirmandläger och retreatgrupper är fortfarande på ritnings- och diskussionsstadiet. Till sommaren 2016 ska det gamla stallet iordningställas med bl. a. informationscentrum och samlingsrum med pentry och för vandrarhemsgäster.

Energilösningar

En plats är förberedd för vindsnurrar, men den kommer inte att byggas ännu. På grund av eventuell risk för legionella kan kanske inte solvärmare användas till varmvattnet. Ved, gasol och solceller kommer att användas till mat och uppvärmning. Ett rejält begagnat dieselaggregat med generator för el finns provisoriskt placerat.

Båttrafik, Kaféet och fyrbostäderna

Båttrafiken fungerar som tidigare enligt turlista på www.hallandsvadero.se, i skrivande stund ännu utan avtal med kyrkan. Kaféet drivs även i år av Församlingen med samma personal som förra sommaren. Fyrbostäderna är som vanligt för det mesta fullbokade. Genom den tidiga bokningen i februari finns chans till återbud. Återbud meddelas på hemsidan.

Väderöklubben 100 år 1913

Den 9 augusti 1913 avhålls det konstituerande sammanträdet för Väderöklubben. Drivkrafterna till bildandet för de första sju medlemmarna är tyvärr numer dolt i dunkel förutom att de närde en kärlek till ön

samt jakt och skytte. De första 12 sommarsejourerna övernatade de i tält eller i skogvaktarens hölada. Skogvakterskan Doris stod för utspisningen mot skälig ersättning.

Den 2 juli 2013 firade klubben 100 års dagen något lite för tidigt. Detta firande hade då föregåtts av mycket logistiskt och praktiskt arbete.

Hur husera beräknade dryga hundratalet gäster, hur förpläga desamma och inte minst hur tillhandahålla erforderliga avträden på denna ö med begränsade faciliteter. Allt genomfördes galant och bejublades av de inbjudna som var mycket nöjda och tillönskades klubben lycka till på sina nästa 100 år. Allt görs detta under en strålande sol.

Sammantaget mättades 130 - 140 munnar, nära och kära, unga och lite äldre, vänner och bekanta, inbjudna från Sankta Toras församling, från ”Hallands Väderö natur”, öns tillsyningsmän och grannarna från ön. /Peer Ekström.

Jakt och viltvård

Två gånger under året bedrivs jakt på hare på Väderön, en gång under allhelgona helgen och en gång i januari. Antalet skjutna harar under denna vinterns jakt var 27 stycken. Mård finns fortfarande kvar på ön men antalet har sannolikt minskat de sista åren. Under vintern 2012-2013 fångades ingen mård och i höstas fångades en stycken äldre hona. En och annan mård kanske avskräcker skarven att bli trädhäckande. Diskussion om skydds jakt på fastlandet pågår med länsstyrelsen. En utveckling med en koloni i Söndreskog skulle vara ödesdiger för den gamla skogen. För fågellivet på skären och längs kusten är minken ett nytt hot. Det har placerats ut sex fällor, men ingen har fångats ännu under 2014. Placeringen av fällorna har betydelse för att lyckas. Observerar ni mink på ön så meddela då tillsyningsmannen så fällor kan placeras för största möjliga effekt.

SOMMAREN 2014 – PÅSK 2015

program

13 juli - Årsmötesexkursion

OM JAKTEN PÅ VÄDERÖN

För deltagande i årsmötet är det samling vid kaféet i Sandhamn klockan 10.30

[Båt avgår från Torekov klockan 10.00](#)

Efter årsmötet följer årsmötesexkursion med samling vid kaféet klockan 12.30. Vi går sedan en kort promenad till lämplig plats utifrån dagens väder. Magnus Tenfält, sekreterare och jaktledare i Väderö jaktklubb, berättar om jakten på Ön med anledning av klubbens 100-årsjubileum. Dagens jaktklubb har sina rötter i den 1914 bildade Skånes Naturskyddsförenings Jaktklubb kallade ”Väderöklubben”.

[Båt avgår från Torekov klockan 12.00 för dem som ansluter efter årsmötet.](#) Exkursionen är öppen för alla.

30 augusti

INSEKTLIVET

Lite om öns unika insektsliv med Gunnar Isacson. Dagens guide är specialist på vedberoende insekter vid Skogsstyrelsen med ett långt intresse för Väderöns insektsfauna och bevarandefrågor.

[Båt avgår från Torekov klockan 10.00](#)

26 december

KLASSISK JULUTFLYKT

På annandagen vandrar vi traditionsenligt sedan 1978 på Hallands Väderö tillsammans med Bjäre Naturskyddsförening.

[Båt avgår från Torekov klockan 10.00](#)

5 april 2015

PÅSKEKURSION

Lavfloras på Ön - sällsynt på fastlandet självklart på ön med Örjan Fritz. Under många vistelser har Örjan lärt känna eken och bokens rika lavflora. Med ord och hjälp av speciallupp får vi ta del av lavarnas mångfald.

[Båt från Torekov avgår klockan 10.00](#)